

19.05.23

FM2023/48.

BETÆNKNING

Afgivet af Lovudvalget

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands selvstyre tilslutter sig Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland (National Enhed for Særlig Kriminalitets kompetence for Grønland mv.) og udkast til anordning om ikrafttræden for Grønland af dele af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, hvidvaskloven og forskellige andre love.

FremSAT af Naalakkersuisoq for Råstoffer og Justitsområdet

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Anders Olsen, Siumut, formand

Medlem af Inatsisartut Paneeraq Olsen, Naleraq, næstformand

Medlem af Inatsisartut Mala Høy Kúko, Siumut

Medlem af Inatsisartut Harald Bianco, Inuit Atagatigiit

Medlem af Inatsisartut Asii Chemnitz, Inuit Atagatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen 2. maj under FM2023 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Lovforslaget omhandler primært, hvorvidt National Enhed for Særlig Kriminalitet¹ skal gives kompetence til at bistå Grønlands Politi med efterforskning i sager om hvidvaskning, terrorfinansiering, økonomisk kriminalitet m.v. Baggrunden er bl.a. et ønske om at sikre, at det grønlandske samfund betjenes på samme måde som i Danmark, når det omhandler efterforskning af disse typer sager.

National Enhed for Særlig Kriminalitet har til formål at efterforske og strafforfølge nogle af de mest ressourcetunge og komplekse sager, hvor der er grund til at antage, at overtrædelser har et særligt betydeligt omfang, er led i organiseret kriminalitet, indebærer komplekst samarbejde

¹ I forbindelse med den danske regerings indgåelse af flerårsaftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 blev National Enhed for Særlig Kriminalitet etableret i Danmark med virkning pr. 1. januar 2022.

med udenlandske retshåndhævende myndigheder, er udført ved anvendelse af særegne metode eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter. De deltagende myndigheder i samarbejdet består navnlig af politiet, skatteforvaltningen og tilsynsmyndigheder på hvidvaskområdet. Samarbejdet kan bl.a. medvirke til, at igangværende kriminelle aktiviteter opdages hurtigere, standses og strafforfølges, ligesom det kan styrke de finansielle virksomheders indsats med at forebygge hvidvask m.v.

Med lovforslaget foreslås det at indføre en ny § 62 h i retsplejelov for Grønland, hvorved National Enhed for Særlig Kriminalitet får kompetence til at udføre opgaver for Grønland.

Endvidere foreslås det at indsætte en ny § 62 i, hvorefter det operative samarbejde, der er oprettet i Danmark under National Enhed for Særlig Kriminalitets ledelse, ligeledes fungerer for Grønland.

Ud over lovforslaget har Justitsministeriet udarbejdet udkast til anordning om ikrafttræden af relevante dele af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, hvidvaskloven og forskellige andre love. Dette omfatter bl.a. en række konsekvensændringer samt etablering af en fast track-ordning for hvidvaskunderretninger til Hvidvasksekretariatet om særlige mistænkelige transaktioner. Endvidere foreslås det at udstrække den tavshedspligt, der allerede gælder for virksomheder og personer omfattet af hvidvaskloven, til at gælde for alle ansatte ved offentlige myndigheder samt at indføre en særlig tavshedspligt for oplysninger, der modtages som led i samarbejdet. Baggrunden herfor er et ønske om at sikre, at der i samarbejdet kan videregives oplysninger, herunder fortrolige oplysninger, af betydning for opgaven med at forebygge eller bekæmpe hvidvaske og terrorfinansiering.

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Lovforslaget fik god modtagelse ved 1.behandlingen og blev henvist til udvalgsbehandling.

Hørings svar

Forslaget har været i høring fra 9. januar til 6. februar 2023, og det fremgår af lovforslaget, at høringen ikke har givet anledning til bemærkninger, hvorfor der ikke er udarbejdet en høringsoversigt.

Udvalget har ingen bemærkninger til høringsprocessen.

Møder

Det fremgår af forslaget, at dette er fremsat på baggrund af et ønske fra Grønlandsk Politi. Med henblik på at få uddybet dette, har udvalget holdt møde med Politidirektøren.

Politidirektøren oplyste, at politiet oplever, at det er muligt at begå forbrydelsestyper i dag, som ikke var mulige for 30 år siden. Det omhandler eksempelvis særligt komplicerede sager, organiseret kriminalitet, karteldannelser, kredsoverskridende sager, IT-kriminalitet, børnepornografiske sager om grooming m.v.

Politidirektøren oplyste, at der efter hans opfattelse var en erkendelse af, at politikredsene i Grønland, Færøerne og Danmark ikke har de specialer i deres organisation, som er nødvendige, for at følge med på disse meget komplekse områder. I forhold til Grønlands Politi forklarede han, at der ikke er en mandskabsstørrelse, som gør det muligt at opbygge de rette specialkompetencer.

Omvendt består National Enhed for Særlig Kriminalitet af mere end 1.000 medarbejdere, som er højt specialiseret indenfor deres område. Det er derfor meget værdifuldt, hvis Grønland bliver en del af deres ansvarsområde.

Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget bemærker, at det fremgår, at lovforslaget navnlig fremsættes på baggrund af et ønske fra Grønlands Politi, og at formålet er at styrke mulighederne for at opklare og retsforfølge særligt komplekse sager om blandt andet økonomisk kriminalitet her i landet.

Forslaget vil styrke indsatsen mod den mest komplekse økonomiske kriminalitet, organiseret kriminalitet og it-kriminalitet. Det gælder eksempelvis i sager om hvidvaskning, terrorfinansiering, organiserede narkotikanetværk og lignende.

Hvidvask har til formål at sikre udbytte fra en strafbar handling. Der kan være tale om penge eller andre værdier, som stammer fra handel med narko, menneskesmugling, våbensmugling, røveri, eller penge som er opnået gennem f.eks. underslæb, skatteunddragelse, bedrageri, korruption eller insiderhandel. For at kunne bruge udbyttet fra en strafbar handling skal de personer, som har begået handlingen, få udbyttet til at se ud, som om at det er erhvervet på lovlig vis. Derfor skal udbyttets ulovlige oprindelse skjules. Dette kan f.eks. ske ved at sløre pengenes oprindelse eller ændre pengenes identitet ved f.eks. at veksle til en anden valuta. Det kan også ske ved at flytte udbyttet til et sted, hvor det ikke vil få nærmere opmærksomhed.

Hvidvask er et globalt og stigende problem, som foregår gennem flere led og på tværs af landegrænser. Det er derfor vanskeligt at måle, hvor mange penge der hvidvaskes i et

specifikt land. I et FN-studie fra 2011 anslog United Nations Office on Drugs and Crime², at der på verdensplan hvidvaskes for 2,7 procent af det globale bruttonationalprodukt. Det antages at svare til ca. 68 milliarder kroner alene i Danmark³.

Kravene til myndighederne og de private aktører, der arbejder med forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask, er blevet større i takt med, at de kriminelles metoder er blevet mere sofistikerede. Økonomisk kriminalitet og hvidvaskning er et stigende problem, og det opleves, at antallet af underretninger til Hvidvasksekretariatet er steget markant⁴.

Antal underretninger modtaget	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Total
Total	18.671	24.911	35.769	53.481	73.447	70.449	276.728

Konsekvenserne af hvidvaskning er omfattende. Når kontanter fra for eksempel salg af narkotika smugles over grænsen, hvidvaskes gennem stråmandsvirksomheder og genindføres som legale midler gennem lovlige virksomheder, forårsager de kriminelle aktører på én og samme tid skader på personer, der indtager stoffer, forvrider konkurrencen i de brancher, der benyttes til at hvidvaske igennem, og snyder samfundet for skatter og afgifter. Når de kriminelle aktører ikke betaler skat, men hvidvasker midlerne og køber dyre ure, biler, huse eller virksomheder, reduceres statens indtægter, som kunne have kommet samfundet til gode. Dette gælder i alle lande, hvor befolkningerne frarøves midler, og derfor er det vigtigt, at så mange lande som muligt arbejder effektivt for at bekæmpe hvidvaskning.

Hvidvask kan desuden medføre den afledte effekt, at der opstår forringet tillid til det politiske system og de offentlige institutioner, der skal føre tilsyn, pågribe og retsforfølge personer og virksomheder, der hvidvasker. Det kan virke stødende på retsfølelsen, hvis borgerne får indtryk af, at hvidvask ikke retsforfølges og straffes i tilstrækkelig grad.

Det følger omvendt, at jo sværere det er for de kriminelle aktører at hvidvaske deres penge, desto lavere er incitamentet til at fortsætte deres kriminelle aktiviteter. Derfor er det vigtigt at styrke dette retsområde, så der til stadighed er en retlig ramme, der sikrer, at hvidvaskning, terrorfinansiering m.v. kan forebygges og bekæmpes.

Lovforslaget medfører, at National Enhed for Særlig Kriminalitet får kompetencer til at udføre opgaver for Grønland. Enheden er specialiseret i at efterforske og strafforfølge disse former for komplekse og ressourcetunge sager, og vurderes derfor at være et effektivt middel i arbejdet med at forebygge og forhindre hvidvaskning, økonomisk kriminalitet m.v.

² <https://www.unodc.org>

³ [risikovurdering_webtilgængelig_v1.01.pdf \(anklagemyndigheden.dk\)](#)

⁴ Antal underretninger sendt til Hvidvasksekretariatet fra 2016-2012: [Normal.dot \(anklagemyndigheden.dk\)](#)

Justitsministeriet har udarbejdet udkast til anordning om ikrafttræden af relevante dele af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, hvidvaskloven og forskellige andre loven. Det omhandler etablering af en fast track-ordning for underretninger til Hvidvasksekretariatet om større eller særligt mistænkelige transaktioner, så disse kan underkastes en særlig behandling og så transaktioner kan fastfryses midlertidigt⁵, indtil det er undersøgt, om der er baggrund for beslaglæggelse.

Hvidvasksekretariatet er en finansiel efterretningsenhed⁶, og har derfor som kerneopgave at modtage, analysere og videregive oplysninger om potentiel hvidvask og terrorfinansiering til de kompetente myndigheder, der vurderer, hvordan efterretningsoplysningerne kan anvendes. Alle personer og virksomheder, der er omfattet af hvidvaskloven, er forpligtede til at underrette Hvidvasksekretariatet ved mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering.

Fordelene ved at gennemføre den foreslåede lovændring med tilhørende anordning er muligheden for at forbedre arbejdet med at opklare og retsforfølge særligt komplekse sager om blandt andet økonomisk kriminalitet her i landet. Lovforslaget medfører, at National Enhed for Særlig Kriminalitet, der er specialiseret i at efterforske og strafforfølge disse former for komplekse og ressourcetunge sager, får kompetencer til at udføre opgaver for Grønland. I kombination med Hvidvasksekretariatets fast track-ordning vurderes det, at der er tale om effektive midler i arbejdet med at forebygge og forhindre hvidvaskning, økonomisk kriminalitet m.v.

Såfremt lovforslaget og udkast til anordning forkastes, vil konsekvensen være, at Grønlands Politi vil være alene om at varetage opgaven med at efterforske og strafforfølge. Da Grønlands Politi allerede forud for lovforslaget har udtrykt behov for hjælp til håndteringen af sagsområderne, må det antages, at en forkastelse af lovforslaget vil medføre, at der ikke vil være tilstrækkelige ressourcer til efterforskning og retsforfølgelse i disse sager, der netop er kendetegnet ved at være både komplekse og ressourcetrævendende. Dermed vil Grønland have et ringere værn mod disse former for kriminalitet, og potentielt set vil Grønland dermed være et eftertragtet sted at udøve kriminaliteten, da risikoen for at blive opdaget samt retsforfulgt vil være mindre.

Forslagets økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser ved forslagens realisering er beskrevet under forslagens almindelige bemærkninger. Det er her anført, at forslaget ikke forventes at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige, idet området henhører under

⁵ Det fremgår af forslagens resumé, at transaktionen kan fastfryses indtil der senest ved udgangen af den efterfølgende bankdag er modtaget en tilbagemelding fra sekretariatet.

⁶ [risikovurdering_webtilgængelig_v1.01.pdf \(anklagemyndigheden.dk\)](#)

rigsmyndighederne og de nødvendige ressourcer allerede er tilført i flerårsaftalen i forbindelse med oprettelsen af National Enhed for Særlig Kriminalitet.

Det fremgår videre, at forslaget ikke forventes at have økonomiske eller administrative konsekvenser for hverken det private erhvervsliv eller borgerne.

Udvalgets indstillinger

Et enigt udvalg **indstiller** på denne baggrund forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Anders Olsen
Formand

Paneeraq Olsen
Næstformand

Harald Bianco

Mala Høy Kúko

Asii Chemnitz Narup